

PENSANT EN EL FUTUR: BALEARS 2030

*Estudi sobre la Prospectiva Econòmica, Social i
Mediambiental de les Societats de les Illes Balears a
l'Horitzó 2030 (H2030)*
RESUM DELS ASPECTES MÉS RELLEVANTS

*Consell Econòmic i Social de les Illes Balears –
Universitat de les Illes Balears*
Palma, 27 de març de 2019

Universitat
de les Illes Balears

Una col·laboració fructífera: CES-UIB

- ❑ El Govern va encarregar al CES un Llibre Blanc (sobre el qual presentem aquest resum) i un Dictamen amb les propostes consensuades pels consellers del CES.
- ❑ El Dictamen està pendent de realització: s'ha de discutir als Fòrums Insulars i als grups de treball del CES i ser aprovat pel Plenari corresponent.
- ❑ El Llibre Blanc només reflecteix l'opinió dels experts. En cap cas la del CES.

Una col·laboració fructífera: CES-UIB

- El Llibre Blanc s'ha pogut realitzar gràcies a la col·laboració de 64 científics i científiques entre professors de la UIB, experts d'altres àmbits i membres i científiques del Consell Assessor.

ESTRUCTURA DE L'INFORME:

9 àrees estratègiques de diagnosi i propostes...
... que s'ordenen en dos grans blocs:

1. Tendències de fons o globals i impactes principals en àrees estratègiques.
2. La política econòmica, laboral, social i mediambiental, que es proposa per a contrarestar les tendències negatives i afavorir les positives.

1. TENDÈNCIES DE FONTS

- Els capítols 1 (demografia), 5 (canvi climàtic) i 6 (revolució tecnològica digital) fan referència a tendències de fons o globals que determinen impactes en àrees que a Balears s'han seleccionat per la seva importància estratègica.
- Els capítols 2 (escenaris econòmics i de mercat de treball), 8 (capacitat de càrrega, infraestructures i mobilitat), 7 (àmbits socials d'educació i formació) i 9 (benestar social) fan esment a aspectes socio-econòmics determinants.

2. LA POLÍTICA ECONÒMICA, LABORAL, SOCIAL I MEDIAMBIENTAL

Fa referència a aspectes propositius:

a) EL Capítol 3 (societat del coneixement): tracta de les polítiques que són clau per assegurar la competitivitat de l'economia, el benestar social, la transferència de coneixement, la ràpida incorporació a la societat digital, la preservació del medi ambient, i la lluita contra el canvi climàtic.

2. LA POLÍTICA ECONÒMICA, LABORAL, SOCIAL I MEDIAMBIENTAL

b) El capítol 4: (política industrial) analitza la clusterització dels sistemes productius locals i les polítiques de suport per a la millora de la competitivitat de les empreses, i és per tant també una peça clau de la política econòmica que ha de contribuir a la millora de la competitivitat econòmica i del benestar social.

c) El capítol 7 (educació i formació) inclou les polítiques per assegurar un bons nivells d'ocupació i qualificació del capital humà del tot necessàries en una societat que cada vegada més supedita el seus nivells de competitivitat i benestar social a l'acumulació de coneixement i la seva transferència al conjunt de la societat.

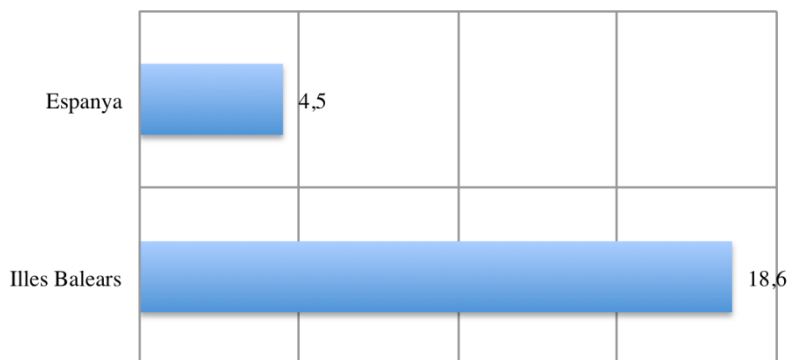
d) El capítol 9 (benestar social) fa referència al desplegament de les polítiques de benestar social i de cohesió social, del tot necessàries en una societat que està sotmesa a la major pressió migratòria de l'Estat, un envelliment més accelerat, i que pateix greus passius des del punt de vista de l'Estat de Benestar.

Principals CONCLUSIONS: UN IMPORTANT CREIXEMENT DEMOGRÀFIC

➤ **BALEARS 2030: +18,6%**

➤ **LA REGIÓ DE MAJOR
CREIXEMENT**

Creixement demogràfic 2030, %

POBLACIÓ	2017	2030
Illes Balears	1.167.000	1.384.000
Espanya	44.659.000	48.743.000

❑ Balears continuarà essent la CA amb el creixement demogràfic més important: amb un 18,6% serà la CA que creixerà més, seguida per Canàries amb un 14,8% i Madrid amb un 10,9%.

❑ Per variació absoluta, amb 217.000 residents més, serà la 6è CA que creixerà més.

Principals CONCLUSIONS: ENVELLIMENT DE LA POBLACIÓ

- ❑ La població de 70 o més anys s'incrementarà en 58.000 persones més amb un creixement del 46,4%, quasi bé el doble en què ho farà a Espanya.
- ❑ Una esperança de vida que passarà dels 82,9 als 84,8 anys, la qual cosa suposarà multiplicar per 2 la població dependent.
- ❑ Aquesta població dependent passarà de 20.103 persones el 2018 a 40.209 el 2030.
- ❑ El percentatge de menors de 15 anys es mantindrà sobre les 175.000 persones, amb un augment notable dels joves amb nacionalitat estrangera, que passaran de representar el 15,8% el 2017 al 30,5% del total d'aquest grup el 2030.
- ❑ El total de població estrangera passarà dels 16,8% el 2017 al 20,2% el 2030.

Principals CONCLUSIONS: DEMOGRAFIA QUE IMPACTA SOBRE LA SOCIETAT...

- ❑ Aquest progressiu augment de l'envelliment de la població dispararà la despesa de les famílies en salut (+17,6%) per sobre del creixement de la despesa en educació, que caurà (-11%).
- ❑ Els nuclis familiars que més creixeran seran el de 5 o més persones, amb taxes del 50%, mentre els nuclis de 2 persones continuaran essent el majoritari, amb un 31% del total de les llars el 2030.

Principals CONCLUSIONS: ...I SOBRE LES INFRAESTRUCTURES

- ❑ S'ha partit de l'anàlisi de com evolucionarà la càrrega demogràfica diària a partir de l'Indicador de Pressió Humana (IPH), el qual per l'any 2017 presenta un índex d'estrès (diferència entre el IPH mínim i màxim de l'any) de l'1,86, mentre el 2030 es situarà en el 2. A Menorca serà del 2,6 i a Eivissa-Formentera del 3.
- ❑ És a dir: **la població diària a Balears de la punta d'estiu doblarà a la població diària a la punta mínima de l'hivern.**
- ❑ Segons els plans aprovats a l'H2030, el seu grau de compliment i la dinàmica del IPH, **no es preveuen problemes de saturació en cap de les infraestructures de les Illes Balears per l'H2030 a curt termini**, on en el cas de la mobilitat terrestre s'indica la **transferència d'un 25% del flux de transport privat cap a altres models de transport més sostenible**, i on es suposa que en el desplegament de tota aquesta programació de noves inversions no hi haurà restriccions pressupostàries derivades de cap crisi fiscal de l'Estat i de les Hisendes Públiques regionals.

Principals CONCLUSIONS:

ELS IMPACTES SOBRE EL MERCAT DE TREBALL

Suposant un creixement del PIB a l'entorn del 2% anual acumulatiu del 2018 al 2030 (escenari base)

Ocupats (en milers)	2017	2030	Variació %
Primari	4,5	4,6	2,6
Indústria i Energia	41,1	50,8	23,6
Construcció	51,7	52,8	2,1
Comerç, Hosteleria, Transport	215,4	265,9	23,4
AAPP, Educació i Sanitat	93,7	120,1	28,2
Resta serveis	131,2	165,6	26,2
Total ocupats	537,6	659,8	22,7
Actius	613,9	697,4	
Taxa d'atur	12,40%	5,40%	

Principals CONCLUSIONS: FRE A LA DESINDUSTRIALITZACIÓ, AVANÇ PARAL·LEL DE LA TERCIARITZACIÓ

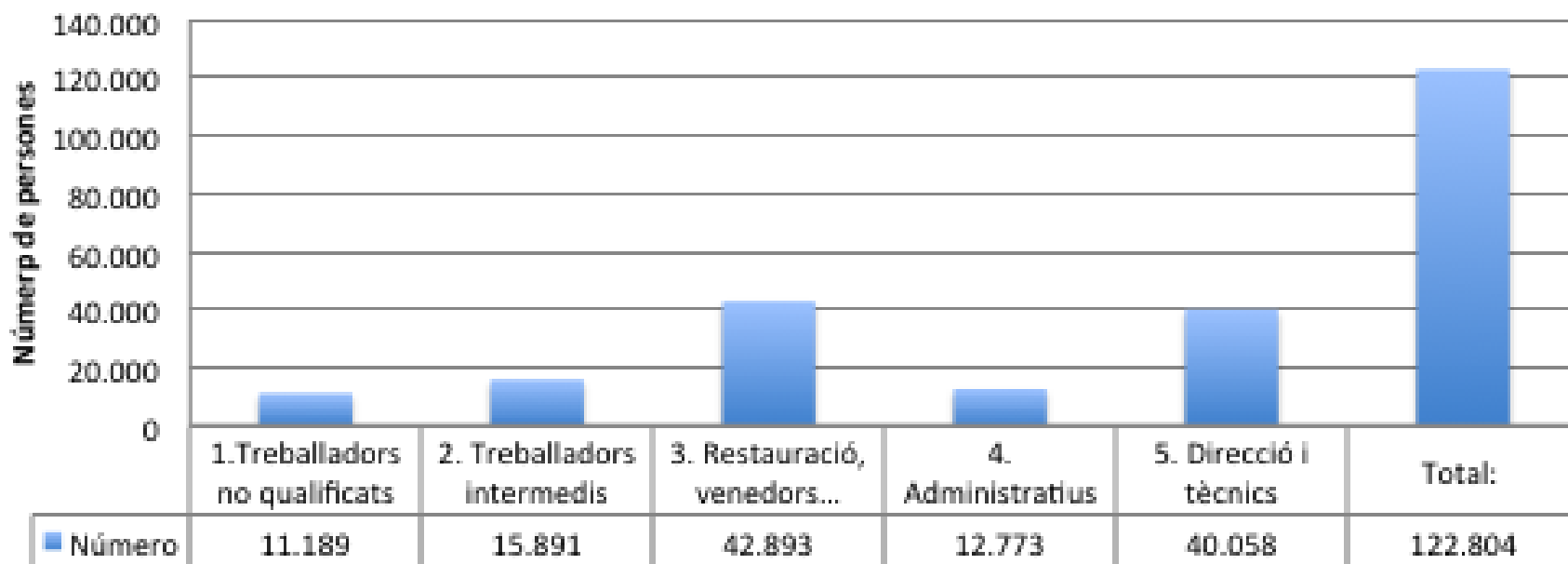
- ❑ Situació de pràcticament **plena ocupació** amb una **taxa d'atur de només el 5,4%** (tinguis en compte que el grup de 55-69 anys s'incrementarà en 88.000 persones, amb un creixement del 46,9%, gairebé el doble que la mitjana espanyola) i una **generació de 122.200 noves ocupacions**.
- ❑ Es preveu **l'aturada del procés de desindustrialització**, ja que els ocupats a la indústria i energia creixeran més que en el conjunt de l'economia i passaran de representar el 7,6% del total dels ocupats el 2017 al **7,7% el 2030**. Importància de la implementació de les mesures que es proposen en el capítol 4 per part de la política industrial.
- ❑ Es preveu la **continuació del procés de terciarització**, ja que el conjunt de les ocupacions de les activitats de serveis creixeran més que el conjunt de les ocupacions regionals, cas de sanitat, resta de serveis i comerç, hoteleria i transports, i el total dels ocupats en aquestes activitats terciàries passaran de representar el 81,9% el 2017 al **83,6% el 2030**.
- ❑ En canvi presenten un creixement marginal en els nivells d'ocupació, molt per sota al creixement regional, el **sector primari i el de la construcció, que perden 0,1 punts i 1,6 punts respectivament** en la seva representació sobre el pes ocupacional regional, i passaran a representar el 2030 només un 0,7% del total dels ocupats el sector primari i un 8% el sector de la construcció.

Principals CONCLUSIONS: IMPORTÀNCIA DEL TREBALL FEMENÍ

- Major incorporació de les dones al mercat de treball, ja que el creixement de la població activa de les dones serà del 15,6%, mentre la dels homes serà del 11,8%, amb taxes d'atur per l'H2030 del 1,7% per part de les dones, mentre la dels homes serà del 8,6%.

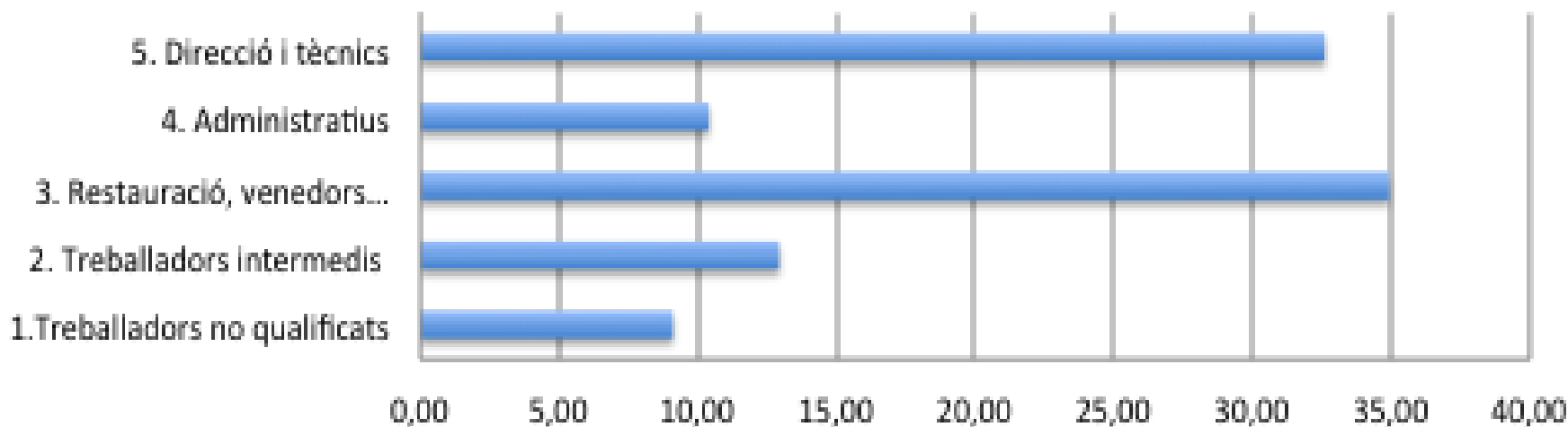
Principals CONCLUSIONS: DISTRIBUCIÓ DE LES 122.000 NOVES OCUPACIONS

Distribució sectorial de les noves ocupacions el 2030

Principals CONCLUSIONS: PERCENTATGE DE LES NOVES OCUPACIONS

% sobre el total de les noves ocupacions el 2030

	1. Treballadors no qualificats	2. Treballadors intermedis	3. Restauració, venedors...	4. Administratius	5. Direcció i tècnics
■ Serie1	9,11	12,94	34,93	10,40	32,62

Principals CONCLUSIONS:

CREIXEN ACTIVITATS INTERMÈDIES I TERCIÀRIES

- ❑ Les qualificacions intermèdies (grups 2, 3 i 4) suposaran el 59% del total de les noves ocupacions (d'ací la importància del capítol 7 dedicat a la formació professional).
- ❑ Ara bé, la revolució digital afectarà a la disminució dels grups 2, 3 i 4; amb augment dels grups 1 i 5. Els treballadors despenjats d'aquests grups sols trobaran feina al grup 1, tendint a la baixada de salaris, al contrari que el grup 5. Pot haver riscos d'increment de la desigualtat social.
- ❑ També és important assenyalar que les activitats terciàries concentraran del grup 1 el 11% del total i del grup 5 el 26,2%.
- ❑ Aquestes dades no es veuen contradites pel capítol 6 sobre forces de transformació digital, ja que no fa cap estimació sobre els impactes de l'actual revolució tecnològica sobre la creació de noves ocupacions o destrucció d'ocupacions que quedaran obsoletes al llarg dels propers anys.

Principals CONCLUSIONS: ELS REPTES DEL CANVI CLIMÀTIC

1. Turisme:

- ❑ El canvi climàtic afectarà seriosament l'activitat turística i posarà en perill l'economia balear, que fonamenta la seva estructura productiva en el turisme. S'espera que la variació de les condicions atmosfèriques, sobretot de la temperatura, alteri l'atractiu turístic de les Balears. Si bé això podria augmentar els dies amb condicions atmosfèriques acceptables per als turistes, tot desplaçant la temporada d'estiu a la primavera i la tardor, els efectes del canvi climàtic sobre els ecosistemes illencs podrien incidir negativament en la demanda turística i contrarestar aquest efecte.

Principals CONCLUSIONS: ELS REPTES DEL CANVI CLIMÀTIC

2. Agricultura:

- ❑ El canvi climàtic provocarà pèrdues d'ingressos agrícoles per un rendiment més baix dels cultius, canvis en la composició del vi i l'oli, l'augment de malalties transmises per vectors i l'increment de generacions anuals de plagues.

3. Ramaderia:

- ❑ El canvi climàtic disminuirà la rendibilitat econòmica del sector ramader per augment dels costos d'explotació de les instal·lacions, menys producció de llet i formatge i més presència de paràsits i patògens.

4. Pesca:

- ❑ Per a algunes espècies, el canvi climàtic disminuirà la rendibilitat de la pesca comercial per la seva desaparició i/o el seu menor creixement.

Principals CONCLUSIONS: ELS REPTES DEL CANVI CLIMÀTIC

5. Construcció:

- L'augment de la concentració de CO₂ a l'aire i els canvis resultants en les condicions atmosfèriques suposaran reptes importants per al sector de la construcció que requeriran nous plans de construcció i l'ús de nous materials.

6. Habitatge:

- El canvi climàtic pot dur a la disminució del valor de mercat dels habitatges per caiguda de la demanda.

7. Sector públic:

- S'espera que el canvi climàtic i el major esforç inversor, dugui a un augment del dèficit públic i, per tant, comprometi l'habilitat de l'Administració per servir els ciutadans, i faci l'economia balear menys "resilient" i que això afecti, encara més, el benestar dels illencs.

FULL DE RUTA

- ❑ 1. Presentació del Llibre i de les mesures als Fòrums Insulars, i recollida de les seves propostes (abril-maig 2019).
- ❑ 2. Presentació, debat i aprovació, si escau, de les mesures totals als grups de treball del CES (juny-juliol 2019)
- ❑ 3. Aprovació final al Plenari corresponent del CES, amb la formalització del Dictamen (setembre 2019)
- ❑ 4. Remissió del Dictamen al Govern (octubre 2019).